

Møte for lukkede dører, Stortinget 7. mars 1933

Møte for lukkede dører i Stortinget
den 7. mars 1933 kl. 17.30

President: Hambro.

Dagsorden:

1. Innstilling fra finans- og tollkomiteen angående beretning om Garantikassen for Sparebankers virksomhet i 1932 (Innst. S. B.).
2. Innstilling fra finans- og tollkomiteen om bemyndigelse for Kongen til å nedsette tollen på saltet fårekjøtt i tønner og om delvis tilbakebetaling av erlagt toll for sådant kjøtt (Innst. S. C.).

Presidenten: Presidenten foreslår i henhold til forretningsordenen møtet holdt for lukkede dører og foreslår de i forretningsordenens § 54 nevnte funksjonærer samt regjeringens medlemmer gitt adgang til møtet. Ingen har uttalt sig herimot, og det betraktes som enstemmig bifalt.

Sak nr. 1.

Innstilling fra finans- og tollkomiteen angående beretning om Garantikassen for Sparebankers virksomhet i 1932. (Innst. S.B.)

Komiteen hadde innstillet:
St.med. nr. 11 for 1933 vedlegges protokollen.

Votering:

Komiteens innstilling bifaltes enstemmig.

Sak nr. 2.

Innstilling fra finans- og tollkomiteen om bemyndigelse for Kongen til å nedsette tollen på saltet fårekjøtt i tønner og om delvis tilbakebetaling av erlagt toll for sådant kjøtt. (Innst. S. C.)

Komiteen hadde innstillet:

beslutning:

1. Kongen bemyndiges til å nedsette grunntollen for saltet fårekjøtt i tønner til kr. 0,10 pr. kg.
2. Stortinget samtykker i, at den islandske regjering tilbakebetales forskjellen mellom den på den ene side erlagt toll for saltet fårekjøtt i tønner efter en grunnsats av kr. 0,15 pr. kg. og på den annen side efter den forannevnte grunnsats av kr. 0,10 pr. kg., begge med vanlig tariffmessig tillegg, for et importkvantum på inntil 13 000 tønner i budgetterminen 1932-33.

Votering:

Møte for lukkede dører, Stortinget 7. mars 1933

Komiteens innstilling bifaltes enstemmig.

Referat:

Kgl. med. om utsettelse for Polen med betaling av de pr. 1 januar 1933 forfalne renter og avdrag av "reliefgjeld".

Enst.: Tilstilles utenriks- og konstitusjonskomiteen, forsterket med 2 medlemmer av finans- og tollkomiteen, opnevnt av denne.

Presidenten: Presidenten gjør opmerksom på at interpellasjonen om de opbragte trålere i Troms vil bli behandlet for åpne dører etter konferanse mellom interpellanten og utenriksministeren; men da den jo tangerer en rekke spørsmål som ikke kan behandles for åpne dører, vil det være heldig at de som ønsker å delta i debatten, på forhånd varsler kontoret herom for å kunne konferere med Utenriksdepartementet og utenrikskomiteens formann. Spørsmålet om sjøgrensen og fortsatt optrekning av grunnlinjer vil av regjeringen søkes fremmet. Saken hviler i Stortingets hånd, og der vil bli holdt møte for lukkede dører til drøftelse av, hvorvidt denne sak bør fremmes nu eller senere.

Lykke: Er det virkelig nødvendig at denne interpellasjon behandles for åpne dører? Jeg kan tenke mig at den vil berøre spørsmål av adskillig interesse for de land som driver trålertrafikken utenfor Norges kyst, og som bekjent ligger vi nu i forhandlinger med to av dem. Selv om presidenten foreslår den forsiktighetsregel at de som skal uttale sig for åpne dører her, værsgod skal varsku kontoret om hvad de vil si, er jeg bange for at naturen kan gå over optuktelsen og at de kan la sig henrive til å si ting som kanskje helst burde vært usagt eller ialfall ikke referert fra dette møte. Jeg bare tillater mig å spørre om det er absolutt nødvendig at den behandles for åpne dører og hvilken interesse man mener tilgodesees ved at den behandles for åpne dører.

Statsminister Joh. Ludw. Mowinckel: Jeg har ganske store betenkeligheter ved hele denne interpellasjon for åpne dører, slik som situasjonen ligger an; men jeg går ut fra, at hvis interpellasjonen finner sted for åpne dører, kan det avtales mellom interpellanten og mig, som blir den som kommer til å besvare interpellasjonen, hvad vi skal si hverandre. Dette er meget alvorlig, og jeg tror det kanskje vilde være ønskelig at der ikke blev sagt mer enn den replikkveksel som vil finne sted mellom oss to. Man må huske på at dette er et område hvor England er uhyre observant, og det som nu nettop er hendt med de to britiske trålere, vil jo øke dets opmerksomhet på spørsmålet. Derfor tror jeg man skal være meget forsiktig. Dommen er jo en merkelig dom, så det er all grunn til at man er opmerksom på den. Nu er den jo imidlertid appellert til Høiestereett, og vi får håpe at resultatet der blir et annet. Som sagt, jeg tror, at hvis det kan ordnes som jeg nevnte, må interpellasjonen kunne holdes for åpne dører, men det er ikke uten en viss engstelse jeg ser denne interpellasjon imøte. Hele sjøgrensespørsmålet har vi jo holdt forsiktig tilbake, nettop på grunn av forholdet til Storbritannia.

Flem: Det kann visst ikkje gå fyre seg på annan måte enn slik at det vert interpellanten og utanriksministeren som har ordet, dersom interpellasjonen skal haldast for opne dører. Det er klårt at den som kunde ha interesse av å taka ordet i denne sak, reint uviljande vil kunna koma inn på sjøgrensespursmålet; for so vidt eg skynar, tangerer det som det her er spørsmål um, i mykje den uklåre sjøgrenseline. Det vert då umlag uråd for andre å be um ordet i denne sak, dersom ho skal koma fyre for opne dører. Eg for min del finn i alle fall ikkje å kunna gå inn på kontoret og segja frå på fyrehand kva eg vil uttala i dette spørsmål. Dersom det er fyresetnaden at me skal få upp denne sak som har lege i eit par år, sjølve sjøgrensespursmålet, kann me sjølv sagt få høve til å koma nærare inn på desse ting når det spørsmål kjem upp.

Anderssen-Rysst: Den ærede statsminister sa at dette var en meget alvorlig sak, og det er jeg enig i at det er; men når interpellasjonen arrangeres på den måte som antydnet av presidenten, blir det allikevel et visst komisk skjær over den efter mine begreper. Siden hr. Hambro anmeldte sin interpellasjon, foreligger jo nu den meget viktige opplysning, at saken er appellert til Høiesterett, og under disse omstendigheter forekommer det mig, idet jeg henviser til de bemerkninger som fremkom fra hr. Lykke, at det kunde være grunn for den ærede interpellant å overveie om ikke interpellasjonen kunde trekkes tilbake. Hvis han ikke ønsker det, måtte det kunne velges den form for den, at den blev rettet som et spørsmål til regjeringen; derved undgår man at andre enn interpellanten og utenriksministeren, som i dette tilfelle er regjeringschefen, deltar i debatten.

Presidenten (Hambro): Jeg vil gjerne som representant ha sagt at jeg anser det for absolutt bindende nødvendig å få et spørsmål av denne rekkevidde behandlet for åpne dører. Der finner sted rettskrenkelser som berører så viktige norske interesser, at det efter mitt skjønn vil være nasjonalt usømmelig av hensyn til pågående forhandlinger, som ikke kan stilles i forbindelse med denne sak, å lukke Stortingets dører og utelukke almenhetens oppmerksomhet. Men selvsagt vil det bli vist all mulig forsiktighet, og selvsagt vil jeg som interpellant i en sak av denne betydning, konferere helt ut med utenriksministeren på forhånd. Hensikten med en forespørsel av denne art er jo ikke å berede regjeringen noen som helst vanskeligheter, men det er tvertimot å lette hele veien fremover at det blir gjort klart for almenheten, som er sterkt interessert, hvad der her kan gjøres for å skape en mere betryggende praksis i sakene for fremtiden.

Ingebrigtsen: Denne dom som nu er falt i Trondenes herredsrett, har vakt adskillig oppmerksomhet blandt fiskerne oppe i Nord-Norge, og jeg kan godt forstå at saken er reist ved en interpellasjon. Jeg kan også forstå de vanskeligheter med å trekke frem saken her, som stats- og utenriksministeren gjorde gjeldende, - jeg forstår alt sammen ganske godt. Men jeg vil si at jeg tror ikke det er heldig at denne interpellasjon holdes

for åpne dører. Skal det imidlertid gåes frem etter de linjer som stats- og utenriksministeren anviste, at helst bare han og interpellanten skulde ha ordet, og at de liksom på forhånd skulde avtale hvad de skulde si til hverandre, så synes jeg hele forestillingen er ganske overflødig, for de kan jo snakke litt med hverandre på forhånd og så fortelle i avisene hvad de er blitt enige om å si hverandre, så ser folket det akkurat like godt. Det kunde jo tenkes at det også kunde være en av de menige som vilde ha et ord med i laget, som det ikke var av veien blev sagt, men som det kunde være galt blev sagt for åpne dører, men det kunde være et punkt å holde i for dem som skulde få med denne sak å bestille senere, om det blev sagt her. Jeg vil derfor anbefale at interpellasjonen blir holdt for lukkede dører, slik som forholdet nu er, eller også trekt tilbake.

Lykke: Forstod jeg presidenten riktig, så mente han at det var absolutt påkrevet at denne interpellasjon blev fremmet for åpne dører, da her var foregått en rettskrenkelse. Men det forekommer mig at det nettop måtte trekke i retning av at man beholdt dette mest mulig for sig selv. Hvem er det, og hvad er det man er forarget over? Det er en norsk dommers dom i en sak mot en britisk tråler. Forargelsen her er ikke rettet mot tråleren, for forargelsen mot trålerne er jo almindelig, men det er altså en norsk embedsmanns dom man her vil kritisere, og da spør jeg mig selv: er det riktig, når saken er påanket til Høiesterett, i en interpellasjon å trekke frem for åpne dører en kritikk over en dom som vi ennå ikke har sett domsutskrift av, som vi bare har fra et avisreferat, og som i alle tilfelle blir prøvet for høiere rett? Det er nemlig nettop arten av den begivenhet som der har funnet sted, som gjør at jeg synes at der enten ikke bør være noen interpellasjon eller også at den bør foregå for lukkede dører, slik at alle de som har interesser på dette område, kunde snakke helt fritt. Slik som stillingen er, vil det lett få utseende av at det som gjøres, er rettet mot de britiske interesser, eller de tyske interesser utenfor Norges kyst. Og da vil jeg si, at vel er det av meget stor interesse for Norge at trålervirksomheten holdes på avstand, og at den ikke får bre sig, sådan som den til dels har gjort, men det er også en annen veldig interesse som man ikke skal være uopmerksom på og som idag trues fra alle kanter, og det er vår fiskerinærings stilling, hvis disse land stenges eller omsetningen vanskeliggjøres. Det tror jeg er meget verre enn om en eller annen tråler går innenfor territorialgrensen, og kanskje også blir frikjent. Det er nettop det farlige, at en slik interpellasjon så lett kan få et falsk utseende. Det man ønsker å opnå, er å få uttale sin forargelse over at sådant kan finne sted, som at man tilkjenner en mann erstatning og frikjenner ham på grunn av rettsvillfarelse i en sådan sak o.s.v., men det får så lett utseende av at det skyldes animositet mot en britisk virksomhet som foregår utenfor Norges kyst. Det er ikke berettiget, det kan man godt si, men at den tanke kan komme der, derom er der ingen tvil. Og dette er meget vanskelige forhold. Jeg skal si så meget, at mitt inntrykk fra forhandlingene med Storbritannia er, at de vanskeligste spørsmål for oss blir nettop fiskespørsmålene. Derfor har jeg tenkt i all ærbødighet å spørre presidenten om det er nødvendig

å holde interpellasjonen for åpne dører. Etterat dommen er påanket, skulde den bemerkning som kom fra en æret representant om at interpellasjonen burde falle vekk, synes å være nokså berettiget.

Hr. Hornsrud inntok her presidentplassen.

Nygaardsvold: Interpellasjonen er jo offentliggjort, og hvis den fastholdes, kan ikke jeg se annet enn at da må vi behandle den for åpne dører. Det er jo en annen sak hvis interpellanten tar interpellasjonen tilbake, og det igjen blir bekjentgjort i avisene f.eks. med den begrunnelse at dommen er appellert til Høiestereett. Men fastholdes den, må, som sagt, saken behandles for åpne dører. Jeg er ikke så aldeles sikker på om det kan gå for sig på en så gemytlig måte som det synes allerede å være avtale mellom interpellanten og den ærede utenriksminister. Under et åpent møte er det ytterst vanskelig i en sak som berører så mange landsdeler, å binde munnen på representantene, når det først er kommet frem en sådan interpellasjon. Jeg antar at de som er interessert i spørsmålet, vil se det slik, at når det først er reist en interpellasjon, en interpellasjon som egentlig kun skulde gjelde rettskrenkelse, - hvis der er en rettskrenkelse til stede - fra norsk side av en norsk dommer, så kan man ikke forby folk å si sin mening, hvad enten det innvirker godt eller galt på vår stilling til det britiske rike. - Det er en annen ting jeg også vil få lov til å nevne. Det er i denne forbindelse nevnt sjøgrensen. Vi har interpellasjonen liggende nu, den er offentlig, og vi får ta stilling til den, den får gå av stabelen, og så får vi se hvorledes det går. Men er det nødvendig efter alle de betenkeligheter som er reist omkring interpellasjonen, å reise et nytt spørsmål, som kanskje også kunde vanskeliggjøre vår stilling nettop nu? Er det nødvendig å reise sjøgrensespørsmålet nær sagt i hele sin bredde, når det så mangen dag har ligget i god ro både i regjeringens og utenrikskomiteens skuffe? Er det nettop nu tiden til å ta frem og reklamere med at nu vil vi ta spørsmålet op i hele sin bredde? Jeg er ikke sikker på det, men det forekommer mig at å ta op sjøgrensespørsmålet nettop nu kunde føre til vanskeligheter som vilde gjenspeile sig på vår stilling i de forhandlinger vi står i. Jeg forstår det så, at vi skal behandle det spørsmål særskilt; men når jeg nevner det nu, er det fordi det allerede blev nevnt fra presidentstolen, og dessuten fordi at får vi først en interpellasjon om disse spørsmål, er det ingen som vet hvorvidt ikke den enkelte som deltar i debatten, også kunde komme med uttalelser om sjøgrensen og sjøgrensespørsmålet. Jeg antar derfor at det kanskje var best at man trakk hele interpellasjonen tilbake, og så lot sjøgrensespørsmålet ligge der det ligger inntil videre.

Lorents Hansen: Det spørsmål som er reist her, berører jo i aller høieste grad det distrikt som jeg representerer. Det lovbrudd som her er til stede, er foregått så å si utenfor vår stuedør. Jeg mener at det er riktig at spørsmålet er reist av president Hambro. Om det er riktig at det er kommet i interpellasjons form, eller om det kanskje hadde vært riktigere

å la det fremme som et spørsmål til utenriksministeren, er jeg ikke så sikker på. Jeg er nærmest tilbøielig til å tro at det siste vilde vært det riktigste, slik som det blev nevnt av hr. Anderssen-Rysst. Når det først skal være en interpellasjon, kan man jo ikke stoppe munnen på folk, representantene må få anledning til å uttale sig om et så viktig spørsmål som dette. En annen sak er det, hvis der kommer et almindelig spørsmål til regjeringen eller utenriksministeren, da vet man jo at det går an å begrense det som sies, da blir det ikke sagt mer enn det høist nødvendige. Jeg er enig i det som er uttalt både av hr. Lykke og flere; nettop på dette tidspunkt tror jeg ikke det er heldig å ta op denne sak på et bredt grunnlag. Jeg vil henstille til overveielse om det ikke vilde være riktigst at interpellanten forandret sin interpellasjon til et spørsmål.

Hambro: Jeg har selvsagt intet imot å forandre interpellasjonen til et spørsmål; men jeg tillater mig i all ærbødighet å tro at det vilde være fornuftig om de herrer som her er bekymret for forhandlingene med England, ventet med å lufte den bekymring inntil de visste hvad her egentlig foreligger. Det er en selvfølge at jeg ikke kommer til å kritisere en dom som er appellert til Høiesterett. Dommen kan være så gal den være vil - prosedyren efter avisreferatene godtgjør ialfall at ingen av de optredende jurister har visst i særlig grad hvad de snakket om - det kan vi si for lukkede dører; men det kan vi ikke si for åpne dører. Hvad der er av avgjørende viktighet er at det blir dratt omsorg for at disse saker blir behandlet på en annen måte for fremtiden. Norge er vel det eneste land hvor spørsmål om krenkelse av territorialfarvann blir behandlet av en hvilken som helst lokal herredsrett med tilfeldige domsmenn og tilfeldige aktorer, og med forsvarere som aldri har studert spørsmålet. Vi må komme bort fra det, og det er meget lett å komme bort fra det. Og deri ligger en sikkerhetsforanstaltning som både de interesserte makter og den norske kystbefolkning vil være meget sterkt interessert i. Det som her interesserer, er ikke den ting, at der er avsagt en dom som er omtvistelig, men det er at trålere som feier over felter som er sterkt benyttet av våre fiskere, som kapper liner for flere tusen kroner, som tar så meget not at de holder på å måtte kappe trålene, ikke alene blir sluppet fri, men får erstatning. Det er jo klart hvorledes det må virke på kystbefolkningen. Der er en rekke andre forhold som også bør komme på tale. Men jeg har ikke tenkt i denne forbindelse hverken å reise sjøgrensespørsmålet i hele sin bredde eller noe annet, for det er helt overflødig. Derimot tror jeg at det muligens vilde være riktig, som jeg var inne på, at Stortinget efter en slik forespørsel for åpne dører tok en debatt for lukkede dører om hele saken. Den interesserer jo hele vår kystbefolkning, og vi står overfor så store vanskeligheter, at våre fiskerier trues på en langt mer effektiv og inngripende måte enn det kan gjøres av noen fremmed makt, hvis vi ikke verger om våre nasjonale interesser her. Dette er et spørsmål av den art, at ingen stat anstendigvis offentlig kan trekke det inn under handelspolitiske forhandlinger. Ennu er det ikke mellem to suverene stater som drøfter en handelstraktat, reist spørsmål om at den ene stat

skulde gi avkall på sine grenser, slik som de har vært hevdet gjennom mer enn hundre år, og jeg går ut fra at ingen norsk forhandler overhodet vilde ta imot noen forespørsel om å bringe suverenitetsspørsmål og grensespørsmål inn under drøftelsen av handelspolitiske forhold. En slik forespørsel vilde være internasjonalt usømmelig og vilde fra norsk side øieblikkelig måtte tilbakevises. Det forhindrer naturligvis ikke at der kunde skapes en ugunstig atmosfære, hvis man i Stortinget altfor sterkt gav uttrykk for den naturlige uvilje man føler overfor de engelske og tyske trålere som fisker innenfor territorialgrensen, og i stadig stigende utstrekning, fordi de norske opsynsfartøier ikke er godt nok utstyrt i alle tilfelle, og fordi det ikke gåes frem på en sådan måte at man har noen sikkerhet. De ordrer de får om hvor de skal patruljere, blir tatt i radio av de trålere som er interessert i det, de vet hvor opsynsskibene går, og de går freidig innenfor territorialgrensen når de vet at opsynsskibene er et annet sted. Det må drages en ganske annen omsorg her enn det er gjort, og det må gjøres ved at man for åpne dører sier hvad der kan sies for åpne dører. Men jeg vil anse det for en vinning, hvis man for lukkede dører kan få drøftet det hele spørsmål.

Kr. Berg: At den interpellasjon som hr. Hambro har reist, og at de ting han der nevner, gjelder ømtålelige spørsmål, som det selvfølgelig kan være vanskelig å behandle for åpne dører, kan man innrømme; men det burde president Hambro vært opmerksom på før han anmeldte sin interpellasjon. Hr. Hambro sa, at han vilde ikke ha sin interpellasjon behandlet for lukkede dører, men han vilde lukke munnen på samtlige stortingsmenn, så bare han skulde få snakke, mens de andre som hører kysten til, og som interesserte, ikke skulde få lov til å si et ord. Statsminister Mowinckel antydte, såvidt jeg forstod, en avtale som han og den ærede interpellant skulde inngå på forhånd, men herregud det blir da den rene komedie, det blir ikke noe annet. F.eks. det som hr. Hambro nu uttalte om trålerne og den måte de optrer på, at de ved given leilighet, når de vet at opsynsskibet ikke er til stede, ligger innenfor territorialgrensen og fisker, er så almindelig bekjent, at det kan vi si i et åpent møte, der er ingen fare ved det. Hvis englenderne ikke tåler å høre det, vel, da tåler de ikke å høre den virkelige sannhet. Dette skrives det da om i nær sagt hver eneste avis. Jeg tror tvertimot at de har godt av å høre det. Til slutt sa hr. Hambro at han vilde forandre sin interpellasjon til et spørsmål. Men det blir akkurat det samme. Dermed er også de kystrepresentanter som muligens hadde lyst til å uttale sig om spørsmålet, avskåret fra å si noe, så det er akkurat like galt. Men jeg forstår nærmest hr. Hambro så, at det er en livsbetingelse for ham å få fremmet interpellasjonen, og så skal bare han få snakke, ikke noen annen. Vi er jo vant til at hr. Hambro er den som taler mest her i Stortinget, men at presidenten skal komme med forslag om å binde munnen på alle de andre, mens han selv skal få si det han vil, det synes jeg er temmelig drøit. Jeg vil ialfall henstille til hr. Hambro å ta sin interpellasjon tilbake, de spørsmål det der gjelder, kan vi komme tilbake til ved en senere leilighet. Jeg synes i det hele at det i dette tilfelle ikke var nødvendig for hr. Hambro

å annelde interpellasjonen. Man burde først se premissene for den dom som er avsagt, før man i det hele anmeldte en interpellasjon, fordi man fant dommen uhyrlig eller urimelig. Nu er som sagt dommen imidlertid appellert til Høiesterett, og da synes jeg hr. Hambro bør ta interpellasjonen tilbake. Hvis det som stod i avisene, er riktig, hvis det er på de premisser som står der, at vedkommende trålere er frikjent, så er det jo selvfølgelig - det skal jeg innrømme - en meget bemerkelsesverdig dom, som jeg har hatt vanskelig for å forstå. Jeg vil som sagt henstille til hr. Hambro at han tar sin interpellasjon tilbake, og hvis han ikke det gjør og saken blir behandlet for åpne dører, vil jeg selvfølgelig forbeholde mig retten til å si det jeg vil!

Statsminister Joh. Ludw. Mowinckel: Når jeg ikke kan tilråde at interpellasjonen tas tilbake - selv om det kunde gjøres under henvisning til at saken er appellert til Høiesterett - så er det fordi denne interpellasjon er blitt offentliggjort i hele pressen. Men det gleder mig at president Hambro vil forandre den til et spørsmål; for da kan vi altså uten kunster nå frem til det som var mitt ønske da jeg sist hadde ordet: det blir bare han som spør, og jeg som svarer, og det er ikke noe unaturlig i det at et sådant spørsmål og svaret avtales på forhånd. Jeg mener man bør være meget forsiktig med å antyde en nyordning, fordi allerede i det vil det bli lagt noe fra engelsk side som det ikke er så gunstig blir lagt nettopp nu. England vil resonnerer som så, at nyordningen skal naturligvis være for å få en annen domstol, så man ikke risikerer en slik frikjennelse. Kan man ikke nu avvente Høiesteretts dom og kjennelse før man kommer nærmere inn på det? En annen ting er at man i stillhet undersøker en mulig ordning av disse forhold, så noe sådant som det vi har oplevet, ikke gjentar sig.

Hvad sjøgrensespørsmålet angår, så har spørsmålet to sider. Det er ikke tvil om at Storbritannia ønsker at vi skal få bestemte regler for vår sjøgrense enn vi nu har. I lange tider har den engelske minister visstnok stadig vært i Utenriksdepartementet og fra tid til annen spurt om det ikke blir gjort fortløp med å få endelig fastsatt den norske sjøgrense, så det er et aktuelt spørsmål. Men det er også et meget farlig spørsmål, og det er visst ikke uten grunn at regjeringen hittil har holdt tilbake dette spørsmål som ligger fullt ferdig til en stortingsmeddelelse. Jeg spør mig dog selv om det ikke vilde være riktig at den stortingsmeddelelse, som er en hemmelig stortingsmeddelelse, blev oversendt Stortinget for at Stortingets utenrikskomite kunde se på det og avgjøre om de vilde fremme den til Stortinget eller ikke. En sådan ting som det som er hendt her, vilde ikke kunne hende, hvis vår sjøgrense hadde vært fastsatt. Men naturligvis reiser selve spørsmålet om sjøgrensen atter forskjellige spørsmål som er meget farligere. Det er i sjøgrensekommisjonens innstilling to forskjellige opfatninger som har gjort sig gjeldende, og de opfatninger har stått nokså skarpt mot hinannen - men det skal jeg ikke nu komme inn på.

Jeg forstår det da så, at det kan ansees på en måte som fastslått at hr. Hambro vil fremme dette som et spørsmål, og at

vi to da avtaler, hvorledes vi skal la den forespørsel løpe av stabelen for åpne dører.

Anderssen-Rysst: Som jeg sa i mitt første innlegg så har jeg for mitt vedkommende den opfatning, at det riktigste vilde være at den ærede president, hr. Hambro, trakk interpellasjonen tilbake. Jeg har fremdeles den opfatning, idet jeg mener at hr. Hambro har fullgod grunn til å gjøre det, idet saken, etterat han har anmeldt sin interpellasjon, er appellert til Høiesterett. Jeg hadde også tenkt mig at hr. Hambro efter de mange falne uttalelser her vilde gjøre det; men jeg vil allikevel efter omstendighetene uttale min tilfredshet med, at han dog ikke fremmer den interpellasjon - han har jo nu gått med på å fremme den som spørsmål, og da kan jo han og statsministeren avtale hvad som skal skje videre.

Jeg bad for øvrig om ordet nærmest i anledning av hr. Nygaardsvolds uttalelser om sjøgrensespørsmålet. Hr. Nygaardsvold uttalte at han hadde sine store betenkeligheter ved at sjøgrensespørsmålet på det nuværende tidspunkt skulde fremmes for Stortinget, og jeg er helt enig med hr. Nygaardsvold i det punkt - jeg er så enig, at jeg vil rette en henstilling til regjeringen om ikke nu å fremme denne sak. Det som statsministeren uttalte her isted om den engelske ministers stadige henvendelser i Utenriksdepartementet om denne sak, var en ting som jeg festet mig ved. Vi vet jo alle i denne sal, at England tillegger denne sak stor betydning, at England har interesser som det vil hevde med makt og midler og midler og makt i denne sak. Hr. Hambro tar det litt overlegent; kan hende at han ikke lenger blir så overlegen når tiden er gått litt, etterat Stortinget har fattet den beslutning som han ønsker. - Jeg vil som sagt henstille til regjeringen ikke å fremme denne sak.

Hvad angår det som hr. Hambro uttalte om opsynsskibene, at ordre til opsynsskibene utsendes ved radio og opfanges av de engelske trålere, ja, så lyder jo det ganske fantastisk, og det skulde virkelig interessere mig å høre hvor hr. Hambro har den opplysning fra.

Moseid: De almindelige prinsipielle betraktninger som hr. Hambro gav uttrykk for, er vel samtlige Stortingets medlemmer enig i går jeg ut fra. Men på den annen side må jeg være helt enig med hr. Lykke i at det er grunn til å være meget varsom her, nettop fordi vi står overfor forhandlinger som det er av stor interesse å kunne fremme under den best mulige forståelse. Det forekommer mig at saken er kommet i en helt annen stilling etterat den falne dom er appellert til Høiesterett. Da tror jeg man må regne med den mulighet, at der kan falle uttrykk som på engelsk hold kan opfattes som forsøk på å øve innflydelse på domstolens avgjørelse, og det vilde være ytterst uheldig. Når en sak er under fortsatt rettsforhandling, vil det være lite heldig å ta den op til diskusjon her, når det ikke foreligger absolutt nødvendighet for det, og jeg skulde tro det måtte være det heldigste å trekke interpellasjonen tilbake med den begrunnelse at saken er bragt inn for Høiesterett.

Hambro: Man skulde ikke tro at stortingsmedlemmer som uttaler sig så lettvint om disse saker, overhodet hadde gjort sig den umake å sette sig inn i de dokumenter som har vært forelagt for Stortinget i de forløpne år. Vi har i en rekke av år behandlet sjøgrensespørsmålene og viet dem en oppmerksomhet og et studium som det er meget sjelden Stortinget har viet noen sak. De dokumenter som er utgitt, er også blitt oversatt til fremmede sprog, fordi de henvender sig til hele den interesserte almenhet, og jeg finner det å være helt naturlig at regjeringen gir Stortinget en meddelelse som den stats- og utenriksministeren talte om. Det vilde være mere enn påfallende om det ikke blev gjort.

Rent formelt er stillingen den, at Stortinget har utsatt behandlingen av den innstilling det gjelder - den står på kartet for dette år som utsatt sak; den må avvikles i den ene eller den annen form. Stortinget kan i møte for lukkede dører beslutte ikke å behandle den; men Stortinget kan ikke optre som om saken ikke foreligger. Og jeg vil få minne Stortingets medlemmer om, at jeg - som det blev stillet i utsikt forleden år, da man besluttet ikke å behandle saken - som formann i komiteen og som ordfører for flertallet har latt utarbeide lysbilleder av sjøgrensekommisjonens grenselinjer for hele den norske kyst, av mindretallets grenselinjer og av flertallets grenselinjer. Det er bare på et par punkter det er noen avvikelser, og de er ikke meget store; de to sakkyndige som har bistått såvel komiteen som departementet tidligere, er klare til å demonstrere disse billeder for Stortinget og gi en utredning av saken, når som helst det måtte være ønskelig. Jeg skulde tro, at hvad enten man mener, at denne sak ikke bør fremmes nu eller at den bør fremmes, vå vil det ha sin interesse for Stortingets medlemmer å se disse grenselinjer og å bli bekjent med divergenser der hvor der foreligger en divergens. Det er på meget få punkter der foreligger en divergens, og det er ganske små sjøterritorier som omfattes av den divergens. Jeg tror, at det er utvilsomt ikke bare formelt riktig hvad utenriksministeren oplyste, at den engelske minister har bedt om å få kunngjort disse grenselinjer, men det ligger en dyp realitet i det, fordi man dog er langt tryggere når man har en kunngivelse av disse grenselinjer enn når man intet har å gå efter og er prisgitt vilkårlighet. Den norske stat trakk op ved kongelig resolusjon grenselinjer for Mørekysten og for deler av Vesterålen i 1869 og i 1870-årene, og det har vært særdeles meget som har talt for, at man i all stillferdighet trakk disse linjer videre. Det spørsmål overlater jeg til en eventuell drøftelse for lukkede dører.

Hvad angår misbruk av radioen og utsendelsen, så er det som det har vært nevnt i Stortinget før, ikke det alene; vi har jo, da vi tidligere behandlet denne sak, hatt opplysninger fra fylkesmannen i Finnmark om, hvorledes man var stillet i så henseende, og jeg går ut fra, at i hvert fall det vesentlige av det som har vært meddelt i lokale aviser under behandlingen av denne sak, og som har vært oplyst under rettsforhandlingene, medfører riktighet. Men hr. Anderssen-Rysst kan være ganske rolig - for åpne dører vil der fra min side ikke bli sagt noe som helst som kan berede regjeringen noen vanskeligheter. Der vil kun bli sagt de ting som jeg mener det er nødvendig å få

sagt, forat regjeringen kan gripe inn på den måte som også statsministeren var inne på, at man naturlig kunde gjøre ved behandlingen av disse saker, at der må treffes visse sikringsforanstaltninger fra statens side.

Laberg: Den interpellasjon som her er reist, er av stor interesse for hele Nord-Norge. Hvis trålerne skal fortsette slik deroppe som nu, så vil det ved siden av de feilslagne fiskerier gjøre at fiskerbefolkningen i Nord-Norge omtrent kan slutte med fisket. Her for lukkede dører kan jeg trygt si, hvad vi deroppe synes derom. Vi med den langstrakte kyst burde ha hatt 3 opsynsskib. Dernæst burde det kanskje ved en lov forbydes norske loser å gå med trålere ut på sjøen, slik som de nu gjør. De går med som kjentmenn, og det er dem av losene som er spesielt kjent på fiskebankene og som går med dem. Derfor burde man kanskje få noe som satte en stopper for dette.

Med hensyn til de to trålere som blev tatt utenfor Senja, så har ca. 17 trålere ligget der fra før jul; men de hører i radioen at "Fridtjof Nansen" var beordret til Senja, og så går de 14. Men de 3 regnet feil, og derfor blev de 2 huket, mens den tredje undslapp. Denne interpellasjon er således helt berettiget. Om den skal holdes for lukkede dører eller for åpne dører, er en sak for sig; men er av så alvorlig rekkevidde for Nord-Norge, at der må handles, og jeg tror det må handles fort. Det er vanskelig å gripe dem på fersk gjerning; men når de nu engang er grepet og har tilstått, er det ingen grunn til å ta på dem med silkehansker.

Støstad: Denne debatt forekommer mig noe eiendommelig. Jeg har hatt litt vanskelig for å forstå, hvorfor vi idag skulde debattere en interpellasjon som er fremstatt og skal behandles i et senere møte. Nu, jeg tror jeg fikk oppklaringen ved det hr. Laberg sa, idet han oplyste at denne interpellasjon har vakt voldsom oppmerksomhet over hele Nord-Norge. Dermed tror jeg hensikten er oppnådd, og jeg synes derfor at hr. Hambro gjerne kunde ta interpellasjonen tilbake. Nu er hr. Hambro villig til å forandre interpellasjonen til spørsmål, og dette spørsmål skal da skje for åpne dører og så en mulig videre debatt for lukkede dører. Jeg synes denne ordning er meget utilfredsstillende, og det vil vel også vekke en viss oppmerksomhet dette, at man først anmelder en interpellasjon om et sådant spørsmål og så senere forandrer den til spørsmål. Jeg kan ikke skjønne annet enn at det riktige måtte være - efter det som nu er skjedd og efterat interpellasjonsdebatten allerede har funnet sted - at hr. Hambro trakk sin interpellasjon tilbake. Alt annet er i grunnen ingen løsning av spørsmålet, for det er jo ganske givet, at de folk som ved et spørsmål nu blir avskåret fra å uttale sig om saken, når den engang er reist, de folk vil selvfølgelig finne en annen anledning til å gi uttrykk for sin mening. Så hvis man er redd for at dette spørsmål skader de forhandlinger man har med England i øieblikket, må interpellasjonen enten trekkes tilbake, eller man får ta risikoen ved å la den foregå for åpne dører. Jeg skjønner ikke at det kan være noen som helst annen utvei til å komme ut av dette. Nu, jeg hadde ikke tenkt å forlange ordet; men jeg gjorde det for å henstille til hr.

Hambro å ta interpellasjonen tilbake, efter at vi nu har fått opplysning om årsaken til interpellasjonen og vi allerede har hatt interpellasjonsdebatten.

Kr. Berg: Både jeg og flere andre har nu henstillet til hr. Hambro å ta interpellasjonen sin tilbake. Såvidt jeg forstår, vil han ikke det, men vil forandre den til et spørsmål, og det er for å undgå at noen andre av representantene skal få anledning til å uttale sig om de spørsmål som det her gjelder. Ja, vi kan på den måte bli avskåret; men det kan hr. Hambro vær sikker på, at vi skal finne anledning allikevel til å ta de spørsmål op her i tinget. Når hr. Hambro har anmeldt interpellasjonen, så er det vel for å "vekke oppmerksomhet" i Nord-Norge, som hr. Laberg sa, - det er vel egentlig hensikten med hele interpellasjonen. Hvis hr. Hambro hadde hatt noen annen hensikt, hadde han selvfølgelig ikke kommet her og foreslått at den skulde behandles for åpne dører, men at alle andre skulde tie stille, bare Hambro skulde få lov å ture i vei så meget han vilde. Men han skal huske på, at han kan gjerne forandre interpellasjonen til spørsmål, eller den kan bli behandlet på den måte at ikke noen andre skal få lov å si noe når interpellasjonen blir fremmet, - vi skal allikevel ta spørsmålet op ved en annen anledning.

Kårbø: Eg har ikkje tenkt å koma med noka skulding mot den vyrde interpellant med umsyn på grunnen til at han gjorde denne interpellasjon, eller for di han ikkje etter dei oppmodingar som no er komne, finn å kunna taka han tilbake. Eg vil berre få segja at eg er takksam for den store interesse han viser fiskarstandet når det gjeld desse spørsmål. Men eg er svært redd for at han gjer fiskarane ei bjørneteneste ved i dag å tvihalda på dette som han no kallar eit "spursmål". Det er rett at sjøgrensespursmålet er viktig, og det er rett at det er viktig å få greie linor når det gjeld dei engelske og tyske trålarane; men det er endå viktigare å få marknader for våre varor. Det er der skoen klemmer i dag. Det gjeld å få kjøparar til dei norske fiskeprodukt. Og skulde resultatet verta - som eg er redd for - at dette "spursmålet" fører til vanskar under dei forhandlingar som me no skal ha med England og Tyskland - ja, då segjer eg upp at, at då har hr. Hambro gjort den norske fiskeriverksemd og den norske fiskarstand ei bjørneteneste. Ut frå dette som eg no har sagt, vil eg også slå lag med dei som oppmodar han um å taka dette "spursmålet" tilbake. Eg trur det er det varsameste under situasjonen no.

Alf Mjøen: Like før jeg gikk op på talerstolen, blev jeg spurt om det var trålere også på Mjøsen, men jeg kan med samme rett si: Skjønner egentlig hr. Hambro sig synderlig mere på trålere? Og på fiskeinteressene. Ja, han sitter jo i utenrikskomiteen og har som sådan en bedre rett, især hvis man skal komme inn på sjøgrensespørsmålet. Her optrer Stortingets president - for det har ikke lite å si at interpellasjonen fremsettes av presidenten - mens vi fører viktige forhandlinger med England, og rører ved et spørsmål som dette på et tidspunkt som er så uheldig som vel mulig. Jeg mener at den debatt som nu har funnet sted, må ha den umiddelbare følge, at Stortingets

Møte for lukkede dører, Stortinget 7. mars 1933

president trekker sin interpellasjon tilbake. Gjør han ikke det, handler han mot landets interesser.

Hambro: Den stund, da jeg måtte anerkjenne hr. Alf Mjøn som den høieste autoritet i det som angår landets interesser, da kan hr. Mjøn være ganske trygg for at jeg vilde trekke mig tilbake både fra det ene og fra det annet.

Alf Mjøn: Jeg har ganske beskjedent sittet her og hørt på hele debatten. Jeg har hørt på taler av folk som skjønner sig på disse ting, folk fra fiskeridistriktene, og det har vært en rekke taler fra alle partier. Dette har jeg sittet og hørt på og derav trukket mine slutninger - og først da har jeg tillatt mig i all beskjedenhet å finne, at det at hr. Hambro fremsetter en slik interpellasjon, ikke var heldig - vel å merke på dette tidspunkt. Og da har jeg en representants rett til å si min mening og til å henstille til Stortingets president ikke å gjøre dette nettop nu.

Protokollen referertes uten å foranledige noen bemerkning.

Møtet hevet kl. 18.25.